

המתאשרכות

אגרות קודאים

הכוח העברי העליון וההתחלה נקרא להבהרת המשלות,
למיון הצעות, להקשת פרטים.
"המתאשרכות" נוצרה למקום להבהרת הרעיון
והפוליו של קול הקוראים ואני = האגן. מעל המתו לו
יכול הקורא הער, החורג למאות הכוח למילוי משמותיו,
להגיב על אולגים מתהלכים, לערער על הנחות מקובלות
ולחיות יוצא להצעות משלות ומתקנות.

עם חיל המילואים

בתוך שורותינו כאשר בעבר. והשפה העברית לצע-
רנו אינה עדין שפת החייל הממוצע. הממוצע של
רמה אינטלקטואלית בקרב הציבור ירד גם הוא;
ואם עוד תוסיף על כך את בלילי-המושגים שהעולים
מביאים אתם ארצה, — הרי תהיה חייבת להשאל
השאלה: — איזה אימון, ואיזה חינוך צבאי ניתן
לחייל זה.

לדעת, אין ספק, שאם רוצים אנו שהחיל הזה
יפיק את התועלת המכסימלית מן האימון הצבאי,
הרי יש לחלקו — על כל פנים, בתקופה הראשונה —
לשני שלבים. הותיקים מתוכנו קיבלו חינוך צבאי
במשך שנים — בצבא הבריטי, בהגנה, בנותרות וכו'.
בעוד שלפי חוק חובת-השירות, שנחאשר בכנסת, יש
לנו בשנה לכל היותר שלוש יום כדי להפוך את
החומר האנושי הזה של אנשי-המילואים לחיילים
ואנשי צבא. וכאן עלינו לשקול היטב: מה ואיך
להגיש להם. יודע אני כי במצבנו הבטחוני הנתון,
אין אנו יכולים להרשות לעצמנו, את "הלופסוס"
שבאימון אטי ושיטתי; אבל, מאידך גיסא, אל לנו
להמריץ את הקצב יתר על המידה, פן יקרה והחייל
לא יקלוט את החומר המוגש לו, וכל המאמצים
שלנו יהיו לשוא.

לפי דעתי יש לשלב, בראש וראשונה, בתוך
האימון גופא את הדוגמא המחנכת, ולהר-
אותה לחייל הצעיר (או החדש) בכל שלבי מגעו עם

אחרי תמרוני-הסתיו אפשר לאמור, ובצדק, שענין
חיל-המילואים, בשלב הראשון של הקמתו, אמנם
הצליח; והדבר התבטא, קודם-כל, בהיענות המכ-
סימלית לקריאה ראשונה להתיצבות. עתה נעמוד בפני
השלב השני והוא: אימונו הראוי של החייל.
בארצות בעלות מסורת צבאית, הדרך לכך סלולה.
מובן, כי גם שם מכניסים מדי פעם שינויים ותיקור
נים בתכנית, — בעקבות גורמי הזמן, כוח-האדם של
המדינה, התמורות בטיפוסי-הנשק וחידושיהם,
ועוד; אך הדפוסים כבר נתונים וקיימים.

בשבילנו הענין כולו חדש; ואיני סבור כי יכר
לים אנו ליצור כבר סכימה לזמן ארוך, ולהצביע
עליה כעל "השיטה לתמיד". אין ארץ בעולם שעברו
עליה שינויים כה כבירים בזמן כה קצר כאשר אצלנו:
ציי-המעפילים שלנו הפך לצי של ממש; מחיל-אוויר
של "פרימוסים" — הגענו אל חיל-אוויר טקטי שאין
להתבייש בו, כפי שהוכיח התמרון האחרון; מחיל-
"סטנים" — אל חיל בעל ציוד חדיש; וכעת הולך
ומתגשם קיבוץ-הגלוי, המגביר ומשנה
לחלוטין את הפוטנציאל-הלוחם שלנו. נדמה, כי תס-
פיק התבוננות קלה, כדי להינכח מה רב השינוי, שחל
בכוח-הקרבי שלנו.

אך לעומת אלה ישנו גם, "דף-חובה". הנוער
ה"צברי", על תכונותיו אשר היו כה חשובות לנו בימי
מלחמת-העצמאות, אינו מהווה עוד אותו גורם כמותי

הצבא. וביחוד נחוץ הדבר בשים-לב לחומר האנושי, שרובו אינו שולט בשפה, וחוש הראיה הנו לגביו החשוב ביותר לגבי יכולת קליטת הדברים.

וכאן יש לעשות מאמצים כבירים כדי שאדם הנכנס למחנה, ימצא את עצמו מהרגע הראשון, בסביבה חיילית נכונה והולמת. כל פינה במחנה מחנכת את החייל (לטוב או לרע), וכל אחד מהפרסונל — ולא חשוב כלל אם הוא טבח או מפקד בית-הספר — צריך לשמש דוגמה לאיש החדש. והנה, ברוב מחנות האימונים אין החיילים המשרתים בשירותים השונים מראים דוגמה חיילית כראויה. לא בלבוש, לא בדיבור, לא בהתנהגות ולא ביכולת-לוחמת. לדעתי יש לאמן את פרסונל-המחנות באופן קבוע; הם צריכים להיות מאורגנים בכיתות ומחלקות, ובאופן מיוחד יש לנצלם כמציגים בפני האנשים החדשים בכל שלבי האימון. אין ספק, שהאיש החדש יקלוט את משנתו יותר קל אם הוא יראה לפניו כיתה מסודרת, על ציודה המלא, מאשר באם יהיה עליו ללמוד את הדברים רק מתוך הסברות; ועל ידי כך נרויח גם זמן יקר מאד ונימנע משלוש צרות: מההשפעה

השליילית של אנשי פרסונל-הבסיס על החייל החדש, ברישולם החיצוני וחוסר דריכות וצורה חיילית; מחזיונות דמורליזציה, ולו אף הקלים, בתוך הפרסונל הזה עצמו; ממיעוט היכולת להשתמש בו, כבכוח מקומי לוחם, באם תבוא שעה חמורה.

בשלב השני חשוב מאוד לפתח יחסי ידידות בתוך היחידות, שבלעדיהם יקשה להשיג את הליי-כוד בתוכן. צריך להקנות לחייל הרגשה שיש לו דואג; יש להקציב זמן לפעולה תרבותית פנימית ביחידה, כדי שתהיה לחייל הרגשה טובה אחרי האימונים. בקיצור, חיל-המילואים צריך ליהפך למעין תנועה של אנשי-מגן, כשכל איש בתוכה יצפה ליום בו יוכל להפגש שוב עם אנשי יחידתו.

אם יבין כל איש מהאנשים הממונים על ההדרכה ביחידה את תפקידו, מובטחני שחיל-המילואים שלנו יהא לא רק חיל שידע להפעיל את נשקו בזמן הצורך כי-אם ידע גם לשמור על כל הערכים שהיינו רגילים להם בימי ההגנה, ולהניחם ביסוד יכולתנו הצבאית.

צבי ברנר, אפיקים

להשתלמותו של קצין-מילואים

בפני הקצין, בהתאם לדרגת השכלתו, בעיות טקטיות, שיהיה חייב למצוא להן את פתרונן הוא על-ידי המצאת תשובתו בכתב. תנאים אלה לפתרון הבעיות נראים אולי רחוקים מהמציאות, אבל הם יחזירו, ללא כל ספק, לרבים את אורח המחשבה הטקטי, העלול להשתבש כשהקצין איננו עוסק בשטח זה. תרגילים אלה יעמידו את המוסד המוצע על רמת השכלתם של קציני-המילואים, ויאפשרו פיקוח מתמיד בשטח זה. מלבד ההעמקה הדרושה בעצם הבעיה, ישמש הדבר כגורם מניע להשתלמותו העצמית של המפקד.

גם לעצם השתלמותו העצמית של קצין-המילואים יכול להינתן סייע רב, מצד מוסדות-ההדרכה, הן על ידי הפצת חומר מתאים והן על ידי שליחת ביבליוגרפיה, אשר תפנה את המפקד אל המקור ואל הקריאה בו.

דרכים אלו אפשר לשכללן כהנה וכהנה. ברור הוא, שהן עלולות לפתח את הידיעות ולהרחיב את האופקים ולהעלות את הרמה המקצועית — ולשמור על עירנותם המתמדת של קציני-המילואים.

יצחק איל, קיבוץ מרחביה

רבים הקצינים אשר שוחררו עם תום מלחמת-השחרור משירות סדיר והועברו לשירות-מילואים. דרגת השכלתם שונה והם בוגרי אסכולות שונות. השירות במילואים לא תמיד מספיק, ולא תמיד הוא מתאים להפעלת מחשבתו הטקטית של הקצין. שירות זה איננו מעמיד אותו, לרוב, בפני בעיות קרב אשר עליו לפתורן.

באהדה רבה קראתי את תרגיל-הבעיה למפקד המשמר הקדמי, אשר פורסם בחוברת „מערכות" ס"ד מחודש אוקטובר 1950. נראה לי שזאת היא אחת הדרכים לטיפוח המחשבה הטקטית, אעפ"י שבמקרה הנידון, הדוגמה איננה מתאימה לכלל הקוראים משום שהיא ספציפית לסוג נשק וצורת-לחימה מסוימים. יש להמשיך בתרגילי-בעיה מסוג זה, ובמיוחד למפקדי יחידות-רגלים, אשר הם, ללא כל ספק מהווים את מרבית הקוראים העלולים למצוא ענין בבעיות אלו. לדעתי, אין לתת את הפתרון באותה החוברת, אלא רק בחוברת הבאה אחריה.

מחשבה זו מביאה למסקנה נוספת. הנני מציע הקמת מוסד-הדרכה מרכזי, אשר בדרך הכתב יעמיד

הצורך בהשתלמות

לקציני חי"ר: — אפקיו ומושגיו של בוגר קורס מ"מ נרחבים יותר וידיעותיו יסודיות יותר. בעוד שקצין החסר הכשרה צבאית מסודרת לא תמיד ידע לבור לעצמו את הדרוש לו ללימוד העצמי.

ב. ההשתלמות הנן שוות לכל הקצינים, בדרך כלל, ומידת התפיסה והקליטה של כל פרט בהן היא בהתאם להכשרתו הצבאית; הנה אומר, שישנן הרצאות שהנן משעממות, או „גוזלות-זמן“ לגבי בוגר קורס מ"מ, בעוד שלקצין אחר אותה הרצאה הנה בבחינה חדשה, מאלפת מלמדת. איני גורע, חלילה, מהטוב שצומח משמיעה בשנית של אותה הרצאה, אך עובדות הנן עובדות.

מאידך גיסא, גם הקצונה הגבוהה, העורכת את ההשתלמות והאחראית לארגון, גם היא הנה בעלת רמות בלתי-שוות של נסיון-פיקוד ושל ידיעות; וברור שחומר המובא ע"י קצין שחזר מקורס המג"דים והמוגש על סמך נסיונו, הנו חדיש, מענין וטוב יותר.

ג. בסיכום — אגיד, שמפקד היחידה צריך לקבוע לקצין בהתאם לעברו הצבאי, קרמנחה (בלבד) לגבי החומר שרצוי שיעכל תוך זמן מסוים (וקצוב). במועד הנקבע עליו לדרוש ולקבל ממנו מעין „עבודת-סיכום“, שתיתן לו תמונה כל שהיא על אופן ביצוע המשימה ועל מידת התפיסה שגילה הקצין. על שום כך אין ספק, כי לימודו העצמי של הקצין יהיה יעיל יותר. אשר להשתלמות — לדעתי, חובה על הקצונה הגבוהה להרבות בהן, תוך שיתוף מכסימום של קציני-היחידה, תוך הצגות, תרגול והגשת עבודת-סיכום. במסגרת השתלמות אלו ניתן להשיג, בעקיפין, עוד דבר רצוי, והוא: — היכרות הדדית, ופיתוח יחסי חברים בין הקצינים.

בעית הלימוד העצמי וההשתלמות של הסמלים הנה קצת יותר קשה, וזאת מפני שתי סיבות: (א) לפעמים — בגלל הבנה בלתי-מספקת של הצורך בלימוד.

(ב) אי-היכולת מבחינת הזמן לרכוש ללימודים (או להתרכז ללימוד העצמי) בגלל היותם הגורם המקשר שבין טוראי למפקד-הקצין, והמעמסה הרבה הרובצת עליהם בשל כך.

מה שנוגע לסיבה הראשונה — חוסר הבנה מספקת לצורך בהשתלמות — הרי באם נהיה גלויים, נגיע לידי מסקנה ברורה ופשוטה: רבים מאוד מבין רבני הטוראים והסמלים שבצ.ה.ל. אינם רואים כ„מתאים“ לעצמם לעסוק בהשתלמות, או שיש להם מושגים מוטעים-ביסודם, שעצם ענידת דרגות-שרוול כבר

בעקבות המאמרים בחוברת „מערכות“ ס"ה, הדינים באימון סמלים וקצינים נמוכים בצבא הסובטי הייתי רוצה להביע מעל במה זו את דעתי בשבח שיטה זו של לימוד עצמי ולעמוד על הצורך הרב שתונהג אף בצ.ה.ל.

המסקנה הכללית והעיקרית הנובעת ממאמרים אלה אומרת, שיש לשים את הדגש ולהפנות את תשומת לבם של המפקדים הגבוהים יותר לכך שהקצינים הנמוכים וב.ד.א. יקדישו זמן מספיק ללימוד עצמי ולהשתלמות מקצועיות, כל אחד במקצועו. ממאמרים אלה אנו למדים, שהבעיה של השתלמות מפקדים קיימת אף בצבא כה גדול ומבוסס כצבא הסוביטי, וגם שם נתבעים מג"דים ומ"פים לתת לפקודיהם זמן וחומר לתוספת ידיעותיהם והרחבתם. ונוסף על כך נדרשים הם לפקח על ביצוע יעיל של דרישה זו: דהיינו, שפיקודיהם ישבו וילמדו באמת, שיועסקו בהשתלמות, ושירכשו לעצמם חומר-ידיעות מועיל ומקדם.

מסקנה שניה היא: ההכרח בסדר עבודתיים מחולק-כיאות ומכוון בשביל הקצינים הנמוכים, למען עשות עבודתם ליעילה יותר, ולהכניסה למסלול מסוים, שניתן לפקח עליו, להדריך בו את הקצינים ולעזור בידיהם.

אצל קציני צ.ה.ל. בעיה זאת של השתלמות ולימוד עצמי הנה בעיה גדולה וכאובה. לדעתי הסיבה נעוצה בעובדה שמשרתים יחד ובאותה יחידה קצינים, שחלק מהם בעלי השכלה צבאית מסודרת, של בית ספר לקצינים, ואלו חלקם בעלי השכלה צבאית „פרטית“, אם מותר לקרוא לזה כך; וכונתי לומר, שרכשו את ידיעותיהם תוך עבודה מסורה משך זמן שירותם בצ.ה.ל. או עוד לפני כן בצבאות זרים, — אך ללא הזדמנות ללימוד בבית-ספר לקצינים. בתרגום ללשון המציאות נאמר כי בקצונה הנמוכה ישנם בוגרי קורס מ"מ (בי"ס לקציני חי"ר) וישנם כאלה שמאחוריהם רק קורס מ"כ, ולעתים אף לא זה, ובקצונה הגבוהה — מצויים בוגרי קורס מג"דים, — אך לא כולם. אינני רוצה להכנס כאן להסברת הצורך שמ"מ יהיה בוגר קורס מתאים, וכמוהו — קציני-מטה, הן ה„מתאמים“ והן „המקצועיים“, אך רצוני להטעים את הצורך בהשתלמות, ולימוד עצמי, דבר אשר כל קצין וקצין הנמצאים במצב ה„נל דור“ שים אותו.

א. לימודו העצמי של קצין בוגר-קורס צריך שיהא שונה לגמרי מזה של קצין שלא עבר בי"ס

מקנה את המינימום ההכרחי של ידיעה צבאית! טעות זו — על קציניהם לעקרה ביד חזקה, ולהוכיח להם בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים שידיעותיהם אינן מושלמות די הצורך ולפעמים אך רחוקות מזה מרחק רב מאוד. לעומת זאת, רבים הם הסמלים המבינים ומקבלים את ענין ההשתלמויות תוך גישה נכונה ורצון להתפתח ולהוסיף-דעת; ולא לה, כמובן, יש לשים לב במיוחד, לטפל בהם כיאות ו"להלעיטם" חומר לימודי מתקדם והולך.

על הסיבה השניה — זו של קשיי-הריכוז לשם השתלמות — חייב כל מפקד יחידה להתגבר בדרכים הנראות לו ולפי האמצעים שבידו. על אף פגעי המציאות בשום פנים ואופן אין ליתן לסיבה זו להפיע כגורם המעכב את ההשתלמויות.

ובסיכום נגיד, שהלימוד העצמי וההשתלמויות במסגרת שכבה פיקודית זו מצריכים פיקוח רב, תשר

מת לב, הגשת חומר נכון והולם, ורצון-אמת של הקצינים לקדם את ידיעות סמליהם.

4. ובסיכום רשימתי אני חוזר לפתיחתה; יש ויש מקום נרחב ללימוד הנהג והשיטות של צבאות אחרים, ולא דוקא של הקטנים והדומים לנו מבחינת ממדיהם. הצורך בלימוד עצמי, ע"י תרגילי מחשבה, עבודות-כתב וקריאה, סיכומים והעיקר — השגחה ופיקוח של מפקדי היחידות — צורך רב הנו; ההשתלמויות לקצינים וסמלים, בנפרד ובמרוכז, תוך התחשבות בהבדלי ההשכלה הצבאית הרגילים אצלנו — הנן חשובות מאוד. במידה שידוע לי נעשו צעדים ראשונים במגמה זו ביחידות מספר; ויש לקוות שסדרת המאמרים הנ"ל על הנהג בענין זה בצבא הסרביטי, ההכרה של המפקדים בצורך הלימוד וערכו יוסיפו ויתנו את פריים.

גבי רוזנצווייג — סגן

על דרכי אימונו

שיוכל לעמוד במלחמה סדירה, ובלתי סדירה כאחד. כן, יש לזכור, כי בצבאנו כיום מרובים הם העולים החדשים, שבטרם עלותם ארצה לא היה להם כל ניסיון צבאי.

בכל תכנית אימונים מן-הראוי להציג בראש ובראשונה את הדגש באימון הפרט, במובנו הרחב של המושג. שכן, הכונה אינה לאותם השעורים באמון הפרט שהם קבועים ועומדים ומהיום חלק בלתי נפרד מכל תכנית האימונים לטירונים. אלא, הכרח הוא להפוך כל חייל בצ.ה.ל. ללוחם נועז במובנה העמוק של המלה. חייל שיהיה מסוגל להלחם כפרט במלחמת גרילה וכאיש-צוות ביחידה סדירה. שיהיו נהירות לו צורות הלחימה השונות וישלוט שליטה מלאה בכל סוגי הנשק. לוחם ממושמע ואמיץ, תוקפני ובעל יזמה, שיוכל לעמוד ברשות עצמו ויצלח לביצוע פעולות חבלה מאחורי קווי האויב. המגמה — עיצוב של לוחם, שיאמן אימון אינדיבידואלי מלאי-מכסימלי ורק לאחר השגת רמה בינונית יעבור לאמון מתקדם במסגרת המחלקה והפלוגה. סבורני, כי בכל מקרה תהא מלחמתנו מושתתת בעיקר על הפור-מציה הקטנה ביותר, שהיא לרוב היעילה ביותר. ברם, האימון האינדיבידואלי יוכל לסייע בהקמת יחידות לחימה בעלי גודל שונה, שתורכבה מפרטים המאומנים היטב והזקוקים רק לאימון ותרגול במסגרת היחידה המסוימת. יש לשקול אם לא כדאי להרכיב

רשימה זו מתכונת לסטות במדת מה משיגרת תכניות האימונים, המקובלות בצ.ה.ל. ולנסח בסיס חדש עליו חייבת, לדעתי, להתבסס מכאן ואילך כל תכנית אימונים לטירונים.

המצב הבינלאומי החמור מעמיד את כולנו על האפשרות של זעזועים עולמיים, אשר אולי יעודדו מדינות שכנות לנסיונות של "מלחמת-נשק" והתנפלות-פתע על ישראל, אם במבודד ואם ע"י ברית-תוקפנית. כי אין להוציא מכלל חשבון את האפשרות, כי במצבים מסוימים, אולי תראה צורך לעצמה גם אחת המדינות המרוחקות יותר, אך האדירות יותר, לפגוע בשטחי מדינתנו או לתפוס עמדה בתוכה. והרי אפשרויות כאלו מחייבות אותנו לכוננות הגנתית מכסימאלית.

שר הבטחון ציין בנאומו, שנשא לא מכבר בכנסת, כי אין באפשרותנו להתמודד עם מעצמה עולמית, אולם נוכל להוות גורם מפריע ומטריד במקרה ש מעצמה כל שהיא, תנסה לפגוע ברבונותנו. אכן, הכרח הוא להכשיר יותר ויותר את המדינה והצבא לקראת מצב, בו נאלץ אולי לתרגם את דברי שר הבטחון לשפת-המעשה. ואנו מצוויים לקחת בחשבון את המקרה הגרוע ביותר. נעלה מכל ספק, כי הגברת כוחנו הצבאי הוא תנאי ראשון לקיום המדינה בכל מצב שהוא. משום כך שומה עלינו לשקוד על הגברת כושרו ויעילותו של צבא-הגנה לישראל במדה כזו,

יחידות מיוחדות ומובחרות למטרה זו. אולם, הדברים אמורים לגבי כל יחידות צ.ה.ל. לרבות כוחות המילואים.

לאור הנחיה זו יש להקדיש את מרבית שנת השרות הראשונה לאימון הפרט. תכנית האימונים תהיה מורכבת בשלב א' מהמקצועות הבאים: אי-מונג'ו פני, כל סוגי הנשק, שדאות הפרט, אימון הכתה, חבלה, שחיה, מחנאות, עזרה ראשונה, עברית, טר פוגרפיה, ספורט-שימושי, קשר ומושג על צורות הלחימה של מחלקה ופלוגה, ת"ס תס"ח. האימונים יתנהלו במסגרות המקובלות (כיתה מחלקה פלוגה) והשינוי היחיד יהיה המשכת אימון הפרט לתקופה ארוכה יותר ולימוד הדברים בשיטתיות, וביסודיות רבה.

באימונים אלו יהיה צורך לשים את הדגש במסעות מפרכים ואימוני לילה בלתי פוסקים. למטרה זו יש לצאת ל"סדרות" ולשלב את האימונים בתנאי קרב קשים ביותר. הקסרקטין חייב להפך ל"בית ארעי" בו נוהגים לבקר מעת לעת. בדרך כלל יש להעדיף ישיבת קבע בשדה על חיי המחנה. הצד המנהלתי יבוא על פתרונו במדה שה"סידרה" תקבע ליד מקורות מים עם אפשרויות גישה.

לא יותר מאשר 10 ימים, מיום בואם של הטירונינים יש להביאם תחת אש. כמו"כ יש לאפשר להם יריות חופשיות תחת פיקוח בתנאי שדה. עליהם להרבות ביריות כבר בשלב זה גם אם אינם מיטיבים קלוע. עצמים בשטח או מטרות נעות — רצויים ביותר לתכלית זו. שדה המטוחים התחום לא יהיה איפוא מקום עיקרי, בו מתאמן החייל בקליעה. יש להרגיל את הטירון כבר בימים הראשונים לקולות הנפץ והיריות ולהחדיר את המולת-הקרב לרמ"ח אבריו. הכרחי להרבות בתרגילים המשולבים באש החיה, התפוצצויות ותפעול נשק אבטומתי. עם זאת, עלינו להחדיר בחייל את ההכרה, כי עליו לפעול עצמאית ולדעת לשקול במצבים השונים בו עתיד הוא להמצא. דבר זה יושג ע"י ריבוי תרגילים אינדיבידואליים, "התגנבות" יחידים וביצוע משימות, שיבוימו ע"י מפקד היחידה. עד כאן על אימון הפרט והכתה.

כפי שכבר צוין לעיל, הכרחי להקנות לחייל מושג על צורות הלחימה במסגרת המחלקה, הפלוגה והגדוד. אימונים אלה יש לשלב בתקופה מאוחרת יותר, אך את האמון היסודי יש להשאיר לשנת השרות השניה. בשלב ב' יכללו האימונים הכרת נשק נ.מ., נ.ט., מרגמות 81 מ"מ ומקלע בינוני. אין לותר כאן על תרגולת קרב של מחלקה ותמרון מתקדם במסגרת הפלוגה והגדוד.

יתכן שהדבר יראה כמוגזם להקדיש את שנת השרות הראשונה רק לאימון הפרט והכתה. אולם בהתחשב בחופשות ובמבצעים השונים המופיעים חדשים לבקרים, אין הדבר מוגזם כלל וכלל. כי מה תועלת יש באימון המחלקה והפלוגה ובאימון מתקדם אחר כשהחייל אינו בקי באימון הפרט והכתה, כשאינו מומחה באמנות ההסוואה וההטעיה, כשאינו יודע לגלות אויב או ל"התגנב" אליו בהסתר.

אין ספק, כי ביצוע תכנית מעין זו יתקל בקשיים אוביקטיביים שונים ומרובים. אולם, זאת לזכור: צבא לא חיל-רגלים מעולה ויעיל לא יצליח ביום הפקודה. מלחמת קוריאה באה ללמדנו באיזו מדה יש להחשיב את חיל-הרגלים ולהעדיפו על כל השרותים והחילות למיניהם. סבורני כי את עבודתו של קצין רכב גדודי יכול לעשות גם סמל או רב-סמל. קצין מבצעים גדודי, וארהיב עוז לומר — גם קצין-אפסנאי ושליש, יכולים לשמש כמפקדי יחידות, בעוד שאת תפקידם הנוכחי יכול למלא גם בעל דרגא נמוכה יותר. ונקור בים בזה — אנשים המשרתים בגדוד בלבד... אך תנאי ראשון להשגת המטרה הוא מניעת ההפרעות התמידיות ושיבוש תכניות האימונים של יחידות המשנה ע"י כפית תכנית-אמונים ממטות גבוהים, שלא תמיד יודעים להתאים את הצרכים למציאות. יש לאפשר למפקד פלוגה מדה רבה יותר של חופש פעולה בביצוע תכנית האימונים. בסכום יש לומר, כי תכנון מוצלח של כח-האדם היה מקל במדה רבה על מפקדי יחידות חיל-הרגלים, הטובעים כיום בים של בעיות מנהלתיות.

מרדכי יעקובוביץ — סרו

12 לינואר 1951

חכמת המלחמה מלמדת אותנו שלא לסמוך על הסיכוי שלא יבוא אויב, אלא על כוננותנו לקדם פניו; שלא לסמוך על הסיכוי שלא יתקוף, אלא על העובדה שעשינו את עמדתנו בלתי-נכבשת.

סוף-טסו

„הסיירים - ופנוי ואספקה בהתקפת לילה“

תפקידים אלה, תנתן להם שהות לנוח עד שעת-האפס. עם שעת-האפס יצורפו הסיירים בחלקם ליחידות התוקפות, הכל בהתאם לתנאים, לפי פקודת הקמ"ן, ומספר סיירים הוא יחזיק לידו לפעולות מיוחדות.

נסייננו הוכיח, שהדו"חות של מפקדי הפלוגות בזמן-הפעולה התייחסו ב־90% לכוחותינו, כגון: אבידות, דרישות לתחמושת, לאש תומכת ולהוראות נוספות, ומעט מאד דובר על האויב ופעולותיו. לפיכך קשה היה למג"ד ולקמ"ן במטה הקרבי לעקוב אחר הנעשה, ולא פעם אחת — לא נתנה הפקודה הנכונה בזמן הנכון ולא הופעלה הרורה בצורה הנכונה, בגלל חוסר ידיעות מספיקות על האויב, שאפשר היה לספקן (פעמים לא הופעלה כלל מפאת חוסר כל ידיעות על האויב). על-כך, כדי להתגבר על תקלות אלה, על הקמ"ן לצרף סיירים לפלוגות, כדי שיעבירו דו"חות, לפי לוח שעות מוסכם-מראש, על האויב ורק על האויב. כך יקבלו המג"ד והקמ"ן תמונה ברורה על האויב; לאחר שהמג"ד יראה את תגובת האויב על פעולותינו, ידע להמשיך כראוי את התקפת גדודו ויפעיל את כוחותיו הרזרביים בנקודות-התורפה של האויב במהירות הדרושה.

במקביל לפעולות אלה יוציא הקמ"ן מספר סיירים לתפקידי „קריאת הקרב“. מוצבי תצפית לקריאת הקרב ימצאו במקומות גבוהים, כדי לאפשר שליטת-תצפית מכסימלית על זירת הקרב. ממוצבי תצפית אלה (ש- בשל תנאים מיוחדים, יכולים להמצא אף בגזרותיהן של יחידות שכנות) יעבירו הסיירים דו"חות על מהלך הקרב ותנועות האויב. כפילות המקורות תאפשר בדיקה קפדנית יותר ואימות נאמן יותר. הסיירים הנותרים עשויים להשלח לסיורי עומק מיוחדים, מאחורי קווי האויב, בזמן הפעולה, או — לכל תפקיד אחר-שיזדמן בעל ערך מבחינת השגת ידיעות, בהתאם להחלטת הקמ"ן.

הסיירים הם חלק ממחלקת המודיעין הגדודית. תפקידם הראשוני והראשי — לספק ידיעות על האויב וזירת הקרב. אם לא נשכח זאת, נדע להפעילם נכונה ונפיק מהם את מלוא התועלת האפשרית.

אריה לוי — סגן

צדק סגן א. לוי — כי התפקיד הראשי והראשוני של הסיירים הגדודיים הוא „לספק ידיעות על האויב וזירת הקרב“. אך הוא לא הציע פתרון אחר לבעיה, שהציגה ע. צלליכין (מערכות ס"ד) כיצד להבטיח שהאספקה, אמנם, תגיע למערך הפלוגה בהתארגנה מחדש על היעד, בשטחים

ברצוני להעיר מספר הערות למאמר הנ"ל. סבורני, שאין זה מתפקידו של הסייר, ואפילו בהתקפת לילה, לשמש נוט להובלת אספקה ופצועים. יש לזכור, שגם סייר כוחותיו מוגבלים. אכן, בהעדר ידיעה-על-בוריה של תפקיד הסיירים, נוהגים להשתמש בהם רק לסיורים מוקדמים לפני ההתקפה, ניווט היחידות המתקפות לשטחי ההיערכות ונוסף על אלה — לכל מיני תפקידים, שהסיירים לא נועדו להם ולא למענם קיבלו את אימוניהם הממושכים.

כיתת הסיירים הגדודית שייכת למחלקת-המודיעין ועל כן היא עומדת לפקודתו הישירה של קצין-המורדיעין. קשה להניח שיהא מוכן לותר על מספר סיירים, על מנת שיוליכו אספקה ופצועים. שכן הפקיד הסייריים אינם מתמצים באותו רגע, שהיחידה התוקפת עורברת את קורה-התחלה זנכנסת לקרב עם כוחות האויב. אמנם הקמ"ן יצרף סיירים ליחידות התוקפות, אך לא לתפקידים שהזכיר אותם מחבר המאמר, אלא יטיל עליהם דברים שונים לגמרי, שאפרט אותם להלן.

האמת היא, שכדי להבין אל-נכון את תפקיד הסייר, אין להסתמך בעינים-עוורות על ראיות מלחמת השחרור. קודם-כל, לא היה לנו כל נסיון בהפעלה נכונה של סיירים, שנית — אם כי היתה זו מלחמה קשה בשבילנו בתנאים שהם זבעת-ההיא הרי מבחינה ידועה, דמתה מלחמה זו יותר לתחרות מתאגרפים, שאחרי כל סבוב, ניתן לנו ולאויב להחליף כוח ולנוח. בתנאי מלחמה רגילים אין הפוגות כה תכופות ולכן לא תהא גם לסיירים שהות לסייר שטחים ולהכיר אוביקטים כאשר נעשה הדבר בעבר, בעתות ההפוגה, ולהכין את כל הדרוש מבחינה זו לגמר ההפוגה ואפ-שרות חידוש הפעילות. אחרי תחילת הקרבות צריך יהיה להמשיך ולנהל את הסיור בעת-זבעונה-אחת עם הפעולות, שעלולות להמשך פרק זמן רב, ולכן לא תהיה כלל שהות לנצל את הסיירים לתפקידים שלא נועדו להם. ואם באמת יזדמנו מדי פעם בפעם פרקי זמן, שהסיירים לא יהיו משופעים בעבודה יתרה, הרי יש לתת להם לנוח ולאגור כוחות להמשך עבודתם, לטובתה של זו.

ועתה, משהו על תפקידי הסיירים. —

משקיבל המג"ד כאחד עם הקמ"ן את פקודת ההתראה, — יוציא הקמ"ן את הסיירים לסיורים בשטח ההפקר, לתצפיות מודיעין, לתצפיות קדמיות ולסיורים נייחים בשטח האויב. כשיחזרו הסיירים מביצוע

* עיין מערכות ס"ד (תשרי ש.ז.) — רשימתו של עמוס צלליכין ב„במת-מערכות“.

שקשה לזהות בהם את צירי-האספקה? (בשטחים מבוטרים ביותר, במשמע)

והן אספקה זו היא חיונית. — כלי-עבודה גדולים יותר להתחפרות והתבצרות, תחמושת — בעיקר בשביל הנשק המסייע המחלקתי (מרא"ט ומרגמות "2), — העברת חלק מהנשק-המסייע-הגדודי, שהוקצה למערך-ההגנה החדש, ולא רק מזון, ודוקא בשטחים אלה יקשה על הלוחם לשאתם עמו. אפשר להצביע על כמה פתרונות לבעיה זו, — מבלי להעסיק את סירי-הגדוד. שכן, ניתן להיות תמיס-דעים עם א. ל. שיש להמנע בכל-תוקף, כל מה שאפשר (אך גם כאן אסור להיות נוקשה; צריך להיות תקיף, בעל-עקרונות אך עם זאת גמיש ובעל שכל-ישר), מלהשתמש בסירי הגדוד לצרכים, שלא נועדו להם.

1. מן הדין שכל מפקד-פלוגה יכשיר במיוחד מספר חיילים (עד 10) מפלוגתו בהלכות סיירות ולא יהיה תלוי, תלות-של-חדלון-אונים, בסירי הגדוד לגבי כל משימה. אכן, בפלוגות שהסדר זה הופעל הוא הוכיח עצמו על הצד-היותר-טוב. ברור, הכונה היא לא לקיום ארגוני של "כתת סיירים פלוגתית". אולם, אין ספק, במצב הגנה או התקפה — שכרו בצדו. שכן, בעזרת "סירים" אלה אפשר

ההתקפות על משטרת עיראק-סודן

תשובה:

בענין ההתקפה החסישית על המצודה —

"הריכוך הארטילרי בכינון ישיר", הנקוב בחוברת של מערכות (עמ' 43) — לא היה יעיל. שכן בהתקפה המכרעת מוגרה המצודה דוקא בזכות המחץ הארטילרי בכינון-ישיר. אפשר שחוסר יעילותו בהתקפה הראשונה נבעה משימוש בלילה, כשלא ניתן היה לכוננו בדייקנות.

אין להעלים, כי סבה נכבדה ביותר להפסקת הפעולה, נעוצה בעובדה, כי פעלה כאן מחלקת חבלנים טירונים (הדברים אינם אמורים בכתת החבלנים הגדודית, אלא בזו שסופחה לצורך הפעולה), שעם פציעת מפקדה הפ-סידה מכושרה הקרבי.

אשר להתקפה הששית —

התיאור שהובא ב"מערכות" נאמן ביותר למציאות. הסבה העקרית לכשלון — הוא איחורם של הכוחות המסופחים, שבסופו-של-דבר לא איפשר נסיונות נוספים של כניסה לבנין — לאחר שכבר נפרץ — מחמת אור היום שהיה ממשמש ובא, ככתוב בחוברת.

הלקח: כלי-אימת שענין לך בכוחות מסופחים — דאג, שיהיו עמך מבעוד-יום ולא שעה שעתיים לפני שעת-האפס.

מששתף

כאחד החבלנים שהשתתפו בהתקפה החמישית והי-ששית * על מצודת עיראק-סודן — רצוני להעיר את תשומת-לבכם לאי-דיוקים שנפלו בתיאורן ** בעמ' 43 מתוארת ההתקפה החמישית על המבצר. לאחר שציינתם, שנפרצו שתי גדרות, נשמט פרט חשוב, לדעתי, זהו — חיסול הבונקר בין שתי הגדרות הללו ע"י בן-ציון לייטנר (אחד משנים עשר מקבלי "אות הגבורה"). הפעולה הופסקה לא בגלל האש החזקה מהבנין, אלא מחמת דמדומי-השחר, ש-מנעו התארגנות-מחדש לנסיונות פריצה נוספים.

בעמ' 45 מתוארת ההתקפה הששית. אך, פעולת החבלנים כמתואר אינה מדויקת כל-צרכה אף היא. ראשית, החבלנים התקדמו על הכביש מאחורי משך ריץ, וכשהיו במרחק כ-10 מ' מהגדרות, הרגיש האויב במשורין והחל להמטיר עליו פגזי פיאט. מיד נפצע מפקד המחלקה שלנו, מ"כ וכמו כן 4 חבלנים (בתוכם גם החמ"ט). שכן, לפי תאורכם קשה להבין כיצד לא הצליחו החבלנים לפרוץ את הגדרות, ואח"כ נאספו והובאו שוב החבלנים; אלא-א-ס-כן צוין, שרוב החבל-נים נפצעו, כמו בתאור כבוש משטרת צפת.

משה בוצק

* האחרונה היתה ה-7.

** עיין "מערכות" גליון ס', מבצע יואב.

„לדמות שנים מצבאות האויב...“

הכרתי את הלגיון שעה שעשיתי בעבה"י בשירות חיל-הספר ולכן החלטתי להעיר את הערותי אלה. שכן, כאמור, דומה כי ס/אלוף ז. ורמל הפריז בהערכת כוחו של הלגיון.

יוסף שר-שלום, יפו

אמנם, כפי שצוין בשעתו (בקובץ א' „שבילי מחשבה צבאית“) לא היתה לס/אלוף ז. ורמל — לרוע המזל — ההודמנות לערוך סופית את רשימתו שבאותו קובץ. אך, ספק אם עריכה כל-שהיא היתה מצליחה לעקור את הליי-קויים שמונה בה י. ש. וזאת משום סיבה פשוטה — שאין אלה בגדר ליקויים כל-עיקר.

א. בעל הרשימה לא אמר כלל, ש„הלגיון הוא לוחם מטבעו“. הוא אמר זאת לגבי „הבידואי או הכפרי-ההררי... אדם שחי על שוד וגנבת צאן ובקר, הבקי בשטח וחי אותו“. הדברים נאמרו בניגוד לפלח המצרי, „בעל דרגת בריאות ירודה, אדם שמעולם לא החזיק בכלי-נשק“. העירוני, והכפרי-מץ-הצייתנים, — דבר אחד הוא; ואילו הבידואי, ואותו הטיפוס בו מדבר, כמובן, כתובו של ס/אלוף ז. ו. — שאני. ומוסבים על בעל-הבקורת דבריו הוא: „אל תזלזל...“

ב. אורך-הזמן הנדרש להדרכתו של אדם בנשק אבטור מטי או בפעולות טקטיות של צבא חדיש אינו מעיד, כשי לעצמו, על העדר תכונות-לוחם. אכן, יש בדבר כדי להאריך את זמני-הכשרתו של רזרב כוח-אדם מאומן. ומכאן אחת הסיבות לצמצומו היחסי של החייל העבר-ירדני, שנלחם נגדנו. מנין לי. ש. המספר 15000, — כעצמתו של הלגיון, אפילו כולל המשטרה שלו? המספר, כמובן, היה נמוך מזה. אכן, אותה מידת הפרוזה, דומה שננקטת ע"י. ש. בכותבו על „גדוד שלם“ שיצא, כביכול, „מכלל פעולה“. אין לנו צורך באשליות, ואפילו הן פטריוטיות... נסיבות המצב שלי אז אינן מאפשרות להניח אומדן-אבידות כזה או גם בקרוב-לכך.

ג. ודאי שיש ענין במסיבות הפעולה בסאפיה. אך, כאן פעל — כמובן — גם הגורם הפשוט של מרחק. הרבה יותר מאלפת עצם-העובדה שסדום עצמה לא הותקפה מעולם ברצינות. אך, בכל רשימתו של ס/אלוף ז. ו. אין מלה על-כך שללגיון היו — כביכול — כוחות בלתי-מוגרי בלים.

אדרבה, חלק מהישגינו ודאי שנסתייע גם בשל-כך, שהלגיון השתדל שלא לתקוף התקפות-מצח; גם היה מוכן לנסיגות, שעה שראה, כי אנו מאיימים עליו בהשמדת חלק רציני מכוח-האדם המאומן שלו.

המ ע.

רצוני להשיג בזה על מאמרו של ס/אלוף זרובבל ורמל „לדמותם של שנים מצבאות האויב“ („מערכות ס"ב-ס"ג).

אכן, בהערכת אויב יש לזכור: „אל תזלזל בו פן תנזק“ וכן „אל תגזים בהערכת כוחו פן יתקפך מורך לב“. אך, דומה, שמחבר המאמר לא שמר על מידת אובייקטיביות בהערכתו.

בפרק הדן בלגיון הערבי מציין המחבר שהלגיון מורכב „מאנשים שהם לוחמים מלידה“ — דעה שרוחה ביותר בימי שלטון המנדט. מהלכים אלו ניתנו לה ע"י עתונאים זרים, שניתפסו לסגנון אגדות המזרח וסיפורי אלף לילה ולילה.

לאמיתו-של-דבר, מי שהיה בסביבת בסיס האימון של הלגיון, לא יכול היה לקבוע, כי חייליו הם „לוחמים מלידה“. אמת, שהלגיון הוא קלע טוב; אך, אין להקיש מזה שהוא לוחם טוב. כשצריך היה לאמן את הלגיון במקלע או בתת-מקלע — נתייגע האימון חדשים מרובים והוא הדין לגבי אימון הפרט ואימון הכתה. שנים עברו עד שעלה בידי לגיון להגיע לדרגת יכולת של נהיגה במשורין או להמנות על צות של טנק.

ב-1948 מנה הלגיון הערבי כ-15.000 אנשי צבא למשטרה. הוא יצא להתקפה על ארץ-ישראל המערבית בית מבלי להשאיר אחריו עורף צבאי לשמור על גבולותיו הוא ועל בטחון המדינה שלו; ללא רזרבה של חיילים, — לא רזרב אופרטיבי ולא מלואים במקום הנפקדים והפצועים. העדרו של רזרב זה משתקף גם בשתי העובדות, המנויות להלן. —

א. כשחיילי הלגיון הסתערו וכבשו את גוש עציון, יצא לפי אומדנה — גדוד שלם מכלל פעולה ולפיכך לא הסתערו על ירושלים באותה תנופת בזק כשם שהסתערו על הגוש. אכן, בכל-מקום שהרגישו, שידם אינה על העליונה, או חשו שהדבר כרוך בקורבנות — נזדרזו להתחמק ולסגת. כל „כוחם“ נתמצה בהפגזה ובנסיגות. בהתאם-לכך, בירושלים — הפגיוז ואילו מלוד ורמלה — נסוגו.

ב. ב-3 ביוני 1948 יצאה מנקודה עברית בסמוך לגבול הירדני פלגה של לוחמים עבריים לתוך עבר-הירדן והתקיפה את הכפר סאפיה ותחנת המשטרה שהיתה בידי הלגיון. לאחר זמן קצר נפל הכפר בידי הפלגה. 3 ימים לאחר שחזרה הפלגה לבסיסה — הגיעה תגבורת לכוח-המקומי של הלגיון עם תותחים. כפי שנמסר, קרוב לוודאי כי התגבורת באה מירושלים.